

Облікова картка НДДКР

Державний обліковий номер: 0215U003216

Державний реєстраційний номер: 0112U000373

Відкрита

Дата реєстрації: 21-01-2015

1. Етапи виконання

Номер етапу: 2

Назва етапу: Аналіз становлення й розвитку лінгвогенетичних методів у студіях компаративістів XIX ст. – 30-х рр. XX ст.

Початок етапу: 01-2013

Закінчення етапу: 12-2013

Вид звітнього документа: Проміжний звіт

2. Виконавець

Назва організації: Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"

Код ЄДРПОУ/ІПН: 38177113

Підпорядкованість: Міністерство освіти і науки України

Адреса: Г.Батюка, 19, м. Слов'янськ, Донецька область, Україна, 84116

Телефон: (062)623 97 87

Телефон: (062)623 23 54

E-mail: sgpi@slav.dn.ua

Інше: slavdpu.dn.ua

3. Власник результатів НДДКР (продукції)

Назва організації: Міністерство освіти і науки України

Код ЄДРПОУ/ІПН: 38621185

Адреса: просп. Перемоги, 10, м. Київ, Київська обл., 01135, Україна

Підпорядкованість: Кабінет Міністрів України

Телефон: 380444813221

E-mail: mon@mon.gov.ua

4. Джерела та напрями фінансування

Підстава для проведення робіт: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

КПКВК: 2201040

Напрямок фінансування: 2.1 - фундаментальні дослідження

Джерела фінансування

Джерело фінансування: 7713 – кошти держбюджету

Фактичний обсяг фінансування за звітний етап: 118.2 тис. грн.

5. Науково-технічна робота

Назва роботи (укр)

Лінгвогенетичні методи в мовознавстві XIX ст. – початку XXI ст.

Назва роботи (англ)

Linguistic genetic methods in linguistics of the 19th century – the beginning of the 21st century

Реферат (укр)

Об'єкт дослідження становить сукупність наукових праць з лінгвістичної методології та історії індоєвропейських мов, авторами яких є мовознавці XIX ст. – 30-х рр. XX ст. Мета дослідження – розкриття поглядів мовознавців XIX ст. – 30-х рр. XX ст. на структуру саме операціонального компонента порівняльно-історичного методу та аналіз практичного втілення цих поглядів. У дослідженні визначено період, в межах якого найбільш суттєвою частиною операціонального компонента порівняльно-історичного методу стала лінгвістична реконструкція архетипу, фонетичного закону та прамови в цілому. Розкрито еволюцію таких особливостей реконструкції, як спрямованість на дослідження дивергентних / конвергентних процесів, проспективний / ретроспективний характер, системність. Поставлені в проекті завдання розв'язано за допомогою актуалістичного методу. Цей метод дозволяє використовувати сучасні знання для вивчення минулого та передбачення майбутнього. Той або інший об'єкт вивчають у часі, у розвитку, у становленні його як системи. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на широкому фактичному матеріалі проведено аналіз структури, прийомів і процедур порівняльно-історичного та історичного методів: 1) методологічно осмислено таку процедуру, як лінгвістична реконструкція, визначено її проспективний / ретроспективний характер; 2) здійснено методологічний аналіз праць мовознавців XIX ст. – 30-х рр. XX ст. Дослідження має стати першим комплексним вивченням структурних особливостей порівняльно-історичного методу у світлі нових методологічних та лінгвогенетичних уявлень.

Реферат (англ)

The object of the research is the totality of scientific works in linguistic methodology and history of the Slavonic and other Indo-European languages written by the linguists of the XIX – the 30s of the XX centuries. The objective of the research has been achieved due to the elucidation of the views of the linguists of the XIX – the 30s of the XX on the structure of the operational component of the historical comparative method as well as to the analysis of the practical implementation of their views. We defined the period i.e. 1870s, when the linguistic reconstruction of the archetype, phonetic law and protolanguage in general became the most significant part of the operational component of the comparative-linguistic method. We investigated the evolution of such peculiarities of reconstruction as: divergent/convergent processes, prospective/retrospective character, systemacity. The tasks of the research have been performed thanks to actual method, the common scientific linguistic method for linguistic historiographical aspect. The scientific novelty of the findings consists in the elucidation of the principally new points to the structure of the comparative-historical and historical methods research and of the narrowness of their definition: 1) the procedure of the linguistic reconstruction, the interpretation of its prospective/retrospective character; 2) the analysis of the statements of linguists of the XIX – the 30s of the XX centuries. The project is an original and integral research of the structure features of the comparative-historical method. It should be mentioned that it is the first attempt of the complex investigation of the total components of the linguistic and linguistic genetic science.

Індекс УДК: 81, 81

Коди тематичних рубрик НТІ: 16.01

6. Науково-технічна продукція (НТП)

НТП 1

Назва продукції (укр): Методичне осмислення компонентів лінгвогенетичних методів у мовознавстві XIX ст. – початку

XXI ст.

Назва продукції (англ): Components of the lingvogenetic methods in linguistics of the XIXth century – beginning of the XX century.

Очікувані результати:

Галузь застосування: 72.2 Дослідження й експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук

Опис продукції (укр): Визначено період, у межах якого найбільш суттєвою частиною операціонального компонента порівняльно-історичного методу стала лінгвістична реконструкція архетипу, фонетичного закону та прамови в цілому. Розкрито еволюцію таких особливостей реконструкції, як спрямованість на дослідження дивергентних / конвергентних процесів, проспективний / ретроспективний характер, системність. Опубліковано 19 робіт, у тому числі 8 статей у фахових наукових виданнях України, 1 працю в зарубіжному виданні, зроблено 6 доповідей на наукових конференціях.

Соціально-економічна спрямованість НТП:

Стадія завершеності НТП: Звіт по НДДКР

Впровадження НТП: Впроваджено

Строки впровадження: 2012–2014 роки

Виробник продукції: ДДПУ

Споживачі продукції: ВУЗи I–IV рівнів акредитації, установи НАН України

Перспективні ринки: Україна, Польща, країни СНД, Німеччина, Велика Британія, Італія, Франція, Болгарія, Угорщина

Права інтелектуальної власності: За договорами

Форми та умови передачі продукції: Навчання персоналу

7. Бібліографічний опис

Статті у фахових та зарубіжних виданнях 1. Глущенко В. А. Внутренние закономерности развития языка в курсе "Общее языкознание" / Глущенко В. А., Овчаренко В. Н. // Східнослов'янська філологія : зб. наук. пр. / Горлівський ін-т інозем. мов; Донецький нац. ун-т. ; редкол.: С. О. Кочетова та ін. – Горлівка : Вид-во ГПМ ДВНЗ "ДДПУ", 2013. – Вип. 24. Мовознавство. – С. 12–20. 2. Глущенко В. А. Методология изучения истории русского языка: А. И. Соболевский и А. А. Шахматов / Глущенко В. А., Рябинина И. Н., Овчаренко В. Н. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Лінгвістика" : збірник наукових праць. – Херсон : ХДУ, 2013. – Випуск XVIII. – С. 17–28. 3. Глущенко В. А. Теорія двох періодів мовного розвитку: методологічний аспект / В. А. Глущенко // Наукові праці : науково-методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – Т. 223. Вип. 211. Філологія. Мовознавство. – С. 12–15. 4. Овчаренко В. Н. Сравнительно-исторический метод в трудах Ф. И. Буслаева / Овчаренко В. Н., Глущенко В. А. // Східнослов'янська філологія : зб. наукових праць / Горлівський ін-т іноземн. мов; Донецький нац. ун-т. Редкол.: С.О. Кочетова та ін. – Горлівка : Вид-во ГПМ ДВНЗ „ДДПУ”, 2013. – Вип. 24. Мовознавство. – С. 255–267. 5. Орел А. С. Особливості підсистеми консонантизму "давньоруської мови" / Орел А. С., Маторін Б. І. // Вісник Дніпропетровського університету. Серія "Мовознавство" : науковий журнал. – 2013. – № 11. – Вип. 19, т. 2. – С. 150–157. 6. Приступа Т. И. Русские и украинские лингвисты 70-х гг. XIX в. – 30-х г. XX в. о формах именительного множественного существительных мужского рода на -а / Т. И. Приступа // Филологические науки. Вопросы теории и практики (научно-теоретический и прикладной журнал). – Тамбов : Грамота, 2013. – Вип. 5 (23). Часть 1. – С. 131–134. 7. Зубенко К. В. Логіко-семантичний принцип класифікації частин мови в європейському мовознавстві XIX – початку XX ст. / К. В. Зубенко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2013. – Т. 3. – № 14 (273). – С. 151–157. 8. Огиенко Е. А. Генезис и становление явления актуального членения предложения: Пражская лингвистическая школа / К. О. Огієнко // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2013. – № 4 (22). – Ч. 2. – С. 132–136. Національні статті 9. Глущенко В. А. Порівняльно-історичний метод: онтологічний компонент / Глущенко В. А. // Вісник Донбаського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки : зб. наукових праць / [за заг. ред. проф. В. А. Глущенка]. – Слов'янськ : ДДПУ, 2013. – С. 8–19. 10. Глущенко В. А. Системні властивості мови в історико-фонетичних студіях учених Харківської лінгвістичної школи / Глущенко В. А. // Наукова спадщина О. О. Потєбні у слов'янському культурному просторі : зб. наукових праць. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. – С. 107–119. 11. Овчаренко В. М. Розвиток ідей біологізму в лінгвістиці кінця XX – початку XXI ст. / Овчаренко В. М. // Вісник Донбаського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки : збірник наукових праць / [за заг. ред. проф. В. А. Глущенка]. – Слов'янськ : ДДПУ. – 2013. – Вип. II. – С. 22–29. 12. Овчаренко В. М. Удосконалення методики опрацювання давніх писемних пам'яток у працях учених Харківської

лінгвістичної школи / Овчаренко В. М., Рябініна І. М. // Вісник Донбаського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки : збірник наукових праць / [за заг. ред. проф. В. А. Глуценка]. - Слов'янськ : ДДПУ. - 2013. - Вип. 1. - С. 24-32. 13. Орел А. С. Розвиток категорії палаталізованості / непалаталізованості у східнослов'янських мовах // Вісник Донбаського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки : збірник наукових праць / за заг. ред. проф. В. А. Глуценка. - Слов'янськ : ДДПУ, 2013. - Вип. 1. - С. 32-37. 14. Тищенко Е. А. "Філологічний метод" у розвідках А. Ю. Кримського / Тищенко Е. А. // Вісник Донбаського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки : збірник наукових праць / [за заг. ред. проф. В. А. Глуценка]. - Слов'янськ : ДДПУ, 2013. - Вип. 1. - С. 19-24. Тези 15. Глуценко В. А. К вопросу о "диалектическом методе" в лингвистических исследованиях / Глуценко В. А. // Методологія та історіографія мовознавства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Слов'янськ, 23-25 травня 2013 р. - Слов'янськ : ДДПУ, 2013. - С. 84-90. 16. Глуценко В. А. Словарь В. И. Даля в контексте антропоцентрической парадигмы / Глуценко В. А. // Аннотации и тезисы докладов участников Международной научно-практической конференции "Ценности славянского мира", посвященной 75-летию образования Луганской обл. (в рамках XI Форума "Дни славянской письменности и культуры") (13-15 мая 2013 г., г. Луганск) / под ред. проф. И. П. Зайцевой. - Луганск : Изд-во ЛГАКИ, 2013. - С. 22-23. 17. Глуценко В. А. В. И. Даль и проблема источников изучения истории русского языка / Глуценко В. А., Белікова Г. П. // Тезисы секционных докладов XLII Международной филологической конференции Санкт-Петербургского государственного университета // <http://phil.spbu.ru/nauka/konferencii/konferencii-2012-2013-gg/tezisy-tezisy-dokladov-xli-mezhdunarodnoi-filologicheskoi-konferencii>. 18. Глуценко В. А. Ф. И. Буслаев как компаративист / Глуценко В. А., Овчаренко В. М. // Східнослов'янська філологія: від Нестора до сьогодення : матеріали Міжнародної наукової конференції, 7-8 травня 2013 р. - Горлівка : Вид-во ГІМ ДВНЗ ДДПУ, 2013. - С. 42-47. 19. Глуценко В. А. Проблема правосточнославянського язика в українському язикознавстві початку ХХ в. / Глуценко В. А., Овчаренко В. Н. // Языковые категории и единицы: синтагматический аспект : материалы десятой Международной конференции, посвященной 60-летию кафедры русского языка (Владимир, 24-26 сентября 2013 г.). - Владимир : Транзит-ИКС, 2013. - С. 95-100. 20. Глуценко В. А. Гомогенные и гетерогенные теории лингвистического метода / В. А. Глуценко // Теоретические и прикладные аспекты исследования языков мира : симпозиум XI (ч. 1) : материалы VII Международного конгресса "Мир через языки, образование, культуру: Россия - Кавказ - Мировое сообщество", 14-18 октября 2013 г. - Пятигорск : ПГЛУ, 2013. - С. 67-73. 21. Овчаренко В. М. Моделювання мовної історії на основі аналогії біологічної та лінгвістичної еволюції в сучасному мовознавстві / Овчаренко В. М. // Методологія та історіографія мовознавства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. - Слов'янськ : ДДПУ. - 2013. - С. 210-214. 22. Орел А. С. Історія категорії твердості / м'якості в окремих східнослов'янських мовах / Орел А. С. // Методологія та історіографія мовознавства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. - Слов'янськ : ДДПУ, 2013. - С. 219-222.

8. Звітна документація

Кількість сторінок в звіті: 14

Мова звіту: Українська

Кількість файлів у звіті: 4

9. Заключні відомості

Перелік осіб-виконавців

Овчаренко Вадим Миколайович

Орел Анна Сергіївна

Тищенко Катерина Анатоліївна

Керівник організації:

Омельченко Світлана Олександрівна

Керівники роботи:

Глуценко Володимир Андрійович

**Керівник відділу реєстрації наукової діяльності
УкрІНТЕІ**

Юрченко Т.А.